

ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ РИБОЮ ТА РИБНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СТАНОВЛЕННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Н.І. Смирнюк, І.В. Буряк, Н.О. Марценюк

Інститут рибного господарства УААН, м. Київ

Зменшення за останні роки обсягів виробництва риби та рибної продукції в Україні істотно вплинуло на рівень споживання населення даною продукцією. Визначено, що забезпеченість вітчизняною рибопродукцією складає лише 6 кг на одну особу. Покриття дефіциту власної продукції відбувається за рахунок імпорту. Враховуючи достатні потенційні можливості забезпечення населення України високоякісною рибною продукцією, державна політика має бути спрямована на сприяння підвищення ефективності функціонування підприємств рибно-промислового комплексу та створення на цій основі необхідних умов для зроста

Складні економічні умови, властиві перехідному періоду, значно вплинули на рівень забезпечення населення України рибною продукцією. Обсяги випуску основних видів істотно зменшилися, а через різке скорочення обсягів фінансування в рибному господарстві з'явилися негативні тенденції. Насамперед це пов'язано з погіршенням технічного стану обладнання, швидкими темпами морального та фізичного старіння основних фондів підприємств, знос яких становить понад 65–70%. Внаслідок цього посилюється ресурсна та фінансова незбалансованість, відставання виробничих технологій, що призводить до зниження продуктивності праці, зростання собівартості рибної продукції, яка втрачає конкурентоспроможність не тільки на зовнішньому, а й на внутрішньому ринках.

Тому на сьогодні, в умовах становлення ринкової економіки виникла потреба у наукових дослідженнях з питань вивчення сучасного стану розвитку рибної галузі та забезпечення населення рибною продукцією як в цілому по Україні, так і в регіональному аспекті.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Для вивчення цього питання була використана інформація Держкомстату

та Міністерства аграрної політики України. Дослідження проводили за загальноприйнятими в економіці методиками із застосуванням монографічного, економіко-статистичного та інших методів досліджень.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Проведені дослідження свідчать, що за останній час рівень споживання риби і рибних продуктів на одну особу в Україні значно зменшився. За існуючими нормами цей показник доцільно підтримувати на рівні не менш 20 кг риби і рибних продуктів на рік. Протягом 1991–1994 рр. він знизився від 17,5 до 3,5 кг. Починаючи з 1995 р. відбулось поступове його зростання до 14,4 кг (табл. 1). Проте таке зростання стало можливим за рахунок імпорту, в переважній більшості морських видів риб, і до того ж не завжди належної якості.

Дані свідчать, що у 2005 р. вилов риби та інших водних живих ресурсів зменшився порівняно з 2000 р. на 24,2%, або на 84,5 тис. т, і становив 265,5 тис. т.

Забезпечення населення України високоякісною рибною продукцією є основним завданням підприємств рибно-промислового комплексу. Як свідчить аналіз,

Таблиця 1. Споживання риби та рибних продуктів на одну особу в розрізі регіонів України (1995–2005 рр.), кг*

Край, область	Рік										
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Всього по Україні	3,6	4,3	5,0	5,9	7,3	8,4	11,0	11,9	12,0	12,3	14,4
АР Крим	4,1	5,0	5,7	6,9	8,5	10,8	13,9	13,2	13,2	13,3	15,3
Вінницька	3,1	3,5	3,8	4,5	6,0	7,7	10,9	11,9	11,9	12,1	15,0
Волинська	2,8	3,5	3,5	4,3	5,3	5,2	7,5	7,8	8,7	9,3	11,5
Дніпропетровська	3,6	4,3	4,3	5,3	7,2	8,9	12,7	13,9	13,9	14,9	16,7
Донецька	4,0	4,8	6,2	7,2	8,4	10,4	14,3	14,7	15,1	15,3	17,6
Житомирська	3,2	3,4	4,5	5,1	6,9	8,6	11,2	12,4	13,2	13,4	14,1
Закарпатська	2,1	2,3	3,3	3,8	5,2	5,0	5,5	5,5	6,7	8,0	9,3
Запорізька	3,2	4,0	5,2	6,1	8,3	9,3	10,5	12,5	12,5	13,4	16,1
Івано-Франківська	2,2	2,6	3,5	4,1	4,9	5,1	5,2	6,3	7,3	7,9	10,0
Кіївська	4,2	5,3	6,0	7,1	9,3	10,8	13,8	14,0	15,0	15,0	17,3
Кіровоградська	3,5	3,5	3,8	4,6	6,2	7,3	9,5	11,1	10,5	11,2	11,4
Луганська	3,6	4,1	4,9	5,5	6,3	7,6	10,1	10,5	10,5	10,6	13,0
Львівська	2,9	3,8	4,9	5,8	6,2	6,0	7,4	9,0	9,0	9,0	10,8
Миколаївська	3,6	4,4	5,1	5,9	7,9	8,4	10,9	13,3	14,8	15,1	18,0
Одеська	5,2	6,5	7,6	9,0	10,4	11,2	15,3	17,6	16,0	15,8	18,3
Полтавська	4,1	4,4	4,3	5,6	7,4	8,0	9,8	11,7	12,4	12,4	14,6
Рівненська	3,3	3,5	4,6	5,5	6,0	7,5	10,0	10,9	8,7	8,8	10,4
Сумська	3,2	3,4	3,9	4,0	5,5	6,0	7,9	8,8	8,8	9,1	10,8
Тернопільська	2,8	3,5	4,5	4,9	5,7	5,5	6,8	7,7	9,0	9,7	10,0
Харківська	3,6	3,9	4,9	5,8	6,9	7,6	10,0	11,2	10,5	10,8	13,3
Херсонська	4,1	4,2	4,4	5,2	7,0	9,2	10,3	12,2	11,4	12,7	14,0
Хмельницька	4,0	4,1	4,7	5,1	5,8	5,9	8,2	8,1	8,9	9,2	10,5
Черкаська	4,8	4,9	5,6	6,7	8,4	9,5	12,9	13,7	12,9	13,5	15,1
Чернівецька	2,9	3,0	3,8	4,3	5,4	6,6	8,9	8,7	9,7	10,5	12,2
Чернігівська	3,5	4,2	4,6	5,2	6,5	7,6	9,3	10,2	10,2	10,2	12,5

* За даними Держкомстату України.

виробництво товарно-харчової рибної продукції, включаючи консерви рибні та з морепродуктів за останні 5 років зменшилось від 275,8 тис. т у 2000 р. до 220,2 тис. т у 2005 р., або на 20,2%.

Найбільшу частку в загальному обсязі виробництва рибної продукції (40–43%) займає морожена риба, переважно океанічного промислу. Систематичне скорочення суден рибпромислового флоту негативно вплинуло на виробництво цього виду продукції — порівняно з 2000 р. випуск у 2005 р. зменшився на 39%, або на 61 тис. т. Погіршення екологічного стану Азовського та Чорного морів призвело до зменшення вилову риби, а оскільки основними промисловими видами басейну являються кілька, хамса та тюлька, то це зумовило в свою чергу зменшення випуску за досліджуваній період солоної рибної продукції на 38%, або на 8 тис. т.

Дані Держкомстату України за 2005 р. свідчать про деяке поліпшення ситуації у виробництві вітчизняної товарно-харчової рибної продукції, а саме, зростання обсягів виробництва порівняно з 2004 р. на 10,8% (табл. 2). Це відбулось в основному за рахунок збільшення випуску за товарною групою 15.20.12 “Риба, філе рибне, м’ясо риби без кісток інше, морожені” на 15 тис. т, яка є найбільшою за обсягами виробництва і становить 94,5 тис. т, або 42,9% загальної кількості виробленої товарно-харчової рибної продукції у 2005 р. В асортименті переважали морські види риб.

Нині в Україні виробництвом харчової рибної продукції, включаючи консерви рибні, займаються більш ніж 700 підприємств різних форм власності. Дані свідчать про щорічне нарощування обсягів виробництва непромисловими підприємствами і малого бізнесу, тоді як

Таблиця 2. Випуск товарно-харчової рибної продукції в Україні, т

Види рибної продукції за НПП		Рік		2005 р. до 2004 р., %
		2004	2005	
15.20.11	Філе рибне та м'ясо риби інше, свіжі чи охолоджені; печінка, ікра і молочко риб	205,8	234,0	114,0
15.20.12	Риба, філе рибне, м'ясо риби інше, морожені; печінка, ікра і молочко риби морожені	79503	94489	118,8
15.20.13	Риба сушена, солена або у розсолі; риба гарячого або холодного копчення; рибні борошно, порошок та гранули, придатні для споживання	30732,8	32232,6	104,8
15.20.14	Риба приготовлена та консерви з риби, крім риби копченої, сушеної, солоної чи у розсолі; ікра та її замітники, вироблені з ікри інших риб	84759,2	88796,9	104,8
15.20.15	Ракоподібні морожені; молюски та інші водяні безхребетні морожені, сушені, солені чи в розсолі; борошно, порошок і гранули з ракоподібних, придатних для харчування	1413,8	2231,9	157,9
15.20.16.6	Готові або консервовані ракоподібні, молюски, інші водяні безхребетні та водорості	1947,3	2189,1	112,4
Всього харчової продукції		198562,3	220173,8	110,8

виробництво рибопродукції спеціалізованими рибопереробними підприємствами, на жаль, з кожним роком скорочується. Знос основних фондів, неможливість застосування новітніх високоефективних технологій через брак коштів призводять до скорочення обсягів виробництва та згортання випуску окремих видів рибної продукції. А чинна в державі система кредитування та страхування не дає можливості налагодити виробництво на належному рівні.

Аналіз вітчизняного виробництва товарно-харчової рибної продукції в регіональному розрізі показав, що найбільшу частку в загальному обсязі випуску продукції займають м. Севастополь — 42%, АР Крим — 15% та Одеська область — 13,6%, де сконцентровані основні рибодобувні (океанічні) та берегові переробні підприємства галузі.

Підприємствами м. Севастополя у 2005 р. на внутрішній ринок було поставлено 92,7 тис. т рибопродукції, 75% з якої морожена продукція переважно морських видів риб, а близько 21,2% становила приготовлена або консервована риба, в асортименті якої переважали консерви із сардини, сардинели, кільки і шпротів.

Другим за обсягом у 2005 р. виробником товарно-харчової рибної продукції в Україні є Кримський регіон (33,2 тис. т). Дослідження показали зменшення випуску продукції порівняно з 2004 р. на 8,2%, яке відбулось переважно за рахунок продукції товарних груп 15.20.12 “Риба, філе рибне, м'ясо риби без кісток інше, морожені; печінка, ікра і молочко риби морожені” на 1,6 тис. т; 15.20.13 “Риба сушена, солена або у розсолі; риба гарячого, або холодного копчення; рибне борошно, порошок та гранули, придатні для харчування” майже на 1 тис. т та 15.20.14 “Риба приготовлена та консерви з риби” на 0,5 тис. т.

Підприємствами Одеської області було вироблено у 2005 р. 30 тис. т товарно-харчової рибної продукції. Домінуючою у виробництві була продукція товарної групи 15.20.14 “Риба приготовлена чи консервована”. Аналіз свідчить про збільшення порівняно з 2004 р. у кілька разів рибних консервів та мороженої риби морських видів.

У результаті досліджень було встановлено, що у 2005 р. відбулось збільшення випуску товарно-харчової рибної продукції на відміну від відповідного періоду минулого року також і у ряді інших облас-

тей. Так, виробники Івано-Франківської області збільшили виробництво риби копченої у 2 рази, Херсонської — рибного філе у 11,5 рази (від 368,8 т у 2004 р. до 4244,8 т у 2005 р.), Черкаської — “Готових або консервованих ракоподібних, молосків та інших водяних безхребетних” у 7,6 рази (відповідно від 56 т до 428 т), Хмельницької — “Риби приготовленої та консервів з риби” у 2,8 рази (від 373 т до 1065,1 т).

Крім того, як свідчать дані Держкомстату України, у 2005 р. підприємствами галузі було реалізовано 54,86 тис. т живої та свіжої риби, що на 6 тис. т більше, ніж у 2004 р.

Однак, попри деяке збільшення обсягів товарно-харчової рибопродукції, рівень забезпечення населення вітчизняною рибною продукцією залишається ще досить низьким. У 2005 р. він становив близько 6 кг на одну особу, тобто лише 50% від мінімальної норми споживання, що у 3,3 рази менше, ніж передбачено нормами раціонального харчування (20 кг).

Як зазначалося вище, згідно з даними Держкомстату України, у 2005 р. фактичне середньорічне споживання рибопродукції становило 14,4 кг на одну особу, що на 2,1 кг більше, ніж у 2004 р. Збільшення відбулось у всіх без винятку регіонах України. Найвищого рівня було досягнуто у Одеській та Миколаївській областях, відповідно 18,3 та 18 кг; від 16,7 до 17,6 кг припадало на одну особу у Дніпропетровській, Київській та Донецькій областях. Найнижчий рівень споживання спостерігався у західних регіонах — від 9,3 кг у Закарпатській області до 10,8 кг у Хмельницькій.

Однак, як свідчать дослідження, зростання цього показника відбулось за рахунок збільшення на 40% імпорту, що вказує на продовження засилля українського ринку рибопродукцією іноземного виробництва.

Таким чином, дефіцит власної рибної продукції в Україні покривається за рахунок імпортованої, загальний обсяг якої у 2005 р. становив більш ніж 430 тис. т, яка надійшла в Україну з 64 країн світу (табл. 3).

Як показав аналіз, основними постачальниками рибної продукції на український ринок були країни Євро-

пи — 293,9 тис. т, або 67,8% загального обсягу. Найбільшу частку займала риба морожена (85,2%), готова або консервована риба становила 7,2%. Близько 13% всієї продукції надійшло з країн СНД (55,9 тис. т), з яких готової або консервованої риби — 50,1, мороженої — 40,1%. З країн Америки було ввезено 52,3 тис. т, або 12% загального обсягу, з них 73,5% — морожена риба, а 19,2% — філе рибне та інше м'ясо риб.

Дослідженнями встановлено, що 76,2% загального обсягу імпорту рибної продукції становила товарна група 0303 “Риба морожена, крім рибного філе та іншого м'яса риб” (330,3 тис. т), товарна позиція 1604 “Готова або консервована риба; ікра осетрових та її замінники, виготовлені з ікри інших риб” (52,5 тис. т, або 12,1%), товарна група 0304 “Філе рибне та інше м'ясо риб (включаючи філе), свіже, охолоджене або морожене” (32,1 тис. т, або 7,4%).

Риба морожена була представлена досить широким асортиментом. Найбільше було ввезено оселедців — 130,5 тис. т, або 39,5% обсягу цієї групи (основний постачальник Норвегія — 105,9 тис. т), а також: кільки, шпротів — 23,7 тис. т (Естонія — 12,9 тис. т), скумбрії — 20,6 тис. т (Норвегія — 8,6 тис. т), сардин — 18,6 тис. т (Росія — 1,3 тис. т, Норвегія — близько 1 тис. т, Мавританія — 9 тис. т, США — 1,33 тис. т), мерлузи — 32,8 тис. т (США — 8,9 тис. т, Канада — 6,6 тис. т, Росія — 6,1 тис. т, Аргентина — 5,2 тис. т), сайди — 17,6 тис. т (Норвегія — 17,3 тис. т) та ін.

У товарній групі 0304, до якої належить філе рибне та інше м'ясо риб (зокрема фарш), свіже, охолоджене або морожене, 80,7% займало філе морожене різних видів риб, з якого 11,2 тис. т, або 35 — філе морожене оселедця (основні постачальники: Ісландія — 5,99 тис. т, Норвегія — 4 тис. т).

Готової або консервованої риби всього було імпортовано у 2005 р. в Україну — 31,5 тис. т, в асортименті переважали консерви з кільки або шпротів — 10,3 тис. т (5,3 тис. т поставки з Латвії, 4,8 тис. т — з Естонії), сардини — 5,7 тис. т (з Росії надійшло близько 5 тис. т, Естонії — 0,6 тис. т), оселедці у герметично

Таблиця 3. Імпорт рибної продукції в Україну у 2005 р., т

Товарні групи та позиції за УКТ ЗЕД	Всього	Країни						
		СНД	Інші світові	з них				
				Європи	Азії	Африки	Америци	Австралії
Разом	433239,6	55897,0	377342,5	293873,4	11089,9	18836,6	52454,3	1088,2
%	100	100	100	100	100	100	100	100
0300. Риба і ракоподібні, молюски	370681,5	25891,0	344790,4	267992,4	7899,3	18279,6	49530,7	1088,2
%	85,6	46,3	91,4	91,2	71,2	97,0	94,4	100
з них:								
0301. Жива риба	20,3		20,3	20,0	0,3			
%	0,01		0,01	0,01	0,003			
0302. Риба свіжа, крім рибного філе	397,3	12,3	384,9	384,6	0,4			
%	0,1	0,02	0,10	0,1	0,004			
0303. Риба морожена, крім рибного філе	330283,7	22418,7	307865,0	250369,0	465,8	17397,6	38545,2	1087,5
%	76,2	40,1	81,6	85,2	4,2	92,4	73,5	99,9
0304. Філе рибне та інше м'ясо, свіже	32096,9	392,2	31704,7	14676,2	6083,8	878,7	10066,1	
%	7,4	0,7	8,4	5,0	54,9	4,7	19,2	
0305. Риба сушена, солена, копчена	3745,1	1759,1	1986,1	1027,6	818,1		140,4	
%	0,9	3,1	0,5	0,3	7,4		0,3	
0306. Ракоподібні з панцирами або без них	2325,6	229,3	2096,3	1386,0	82,6	1,6	626,2	
%	0,5	0,4	0,6	0,5	0,7	0,01	1,2	
0307. Молюски живі, свіжі	1812,6	1079,5	733,1	129,0	448,4	1,8	153,1	0,8
%	0,4	1,9	0,2	0,04	4,0	0,01	0,29	0,07
1604. Готова або консервована риба	52494,1	28000,7	24493,3	21213,1	2936,1	64,9	279,3	
%	12,1	50,1	6,5	7,2	26,5	0,3	0,5	
1605. Готові або консервовані ракоподібні	2692,1	1943,1	749,1	456,4	254,5		38,1	
%	0,6	3,5	0,2	0,2	2,3		0,1	
23012. Боршно, крупи та гранули з риби або ракоподібних	7371,9	62,2	7309,7	4211,5		492,1	2606,1	
%	1,7	0,1	1,9	1,4		2,6	5,0	

Таблиця 4. **Баланс риби та морепродуктів, тис. грн**

№ за/п	Продукція	Рік	
		2006 (очікується)	2011 (прогноз)
1.	Потреба (всього)	769,0	1108,0
1.1	Внутрішнє споживання	738,0	1044,0
1.1.1	Фонд споживання населенням	658,0	869,0
1.1.2	Витрати на корми	80,0	175,0
1.2	Експорт	31,0	64,0
2.	Пропозиція щодо надходження продукції (всього)	769,0	1108,0
2.1	Власне виробництво	360,0	750,0
2.2	Імпорт	409,0	358,0

закритому посуді — 3,1 тис. т (Білорусь — 2,1 тис. т, Росія — 0,6 тис. т).

Серед асортименту рибної продукції, що ввозиться до України, є також і цінні види риб — такі, як лососеві та осетроподібні, а саме: лосось тихоокеанський, атлантичний та дунайський, форель, які представлені різноманітною продукцією переробки.

Як показали дослідження, обсяг експорту рибної продукції з України у 2005 р. становив 20 тис. т, що майже на 14% більше, ніж у 2004 р. Основні країни призначення — країни СНД (близько 13 тис. т), Америки — 5,3 тис. т, Австралії — 2 тис. т.

У 2005 р. основу експорту становила готова або консервована продукція (11,7 тис. т) та морожена риба — 7,1 тис. т. Аналіз свідчить, що серед країн призначення, що входять до складу СНД, найбільше було експортовано риби та рибної продукції у Росію — 9 тис. т, Молдову — більш ніж 1 тис. т та у Грузію — близько 1 тис. т.

Серед експорту в країни Азії найбільше рибної продукції було поставлено у такі країни, як Туреччина (76,9 т) та Пакистан (63,8 т). В експорті рибних продуктів до Туреччини найбільший відсоток займала риба свіжа — 99,8% від загального експорту з України. Консервованої риби експортовано всього близько 80 т, з них у Пакистан було ввезено 63,8 т.

Експорт до країн Австралії і Океанії становив 2,1 тис. т риби і рибної продукції. Найбільше було експортовано мороженої риби у Нову Зеландію (2 тис. т).

Щодо експорту риби і рибної продукції у країни Європи, то тут можна відзначити, що основними країнами призначення були Литва (204,7 т) та Польща (140,3 т). В асортименті переважала продукція товарної групи 0307 “Молюски, відділені або не відділені від черепашок, живі, свіжі, охолоджені, морожені, сушені, солоні або у розсолі; інші водяні безхребетні”.

Необхідною умовою успішного функціонування ринку рибної продукції є формування оптимального балансу попиту–пропозиції та прогнозування його на майбутні періоди. Основною метою розробки прогнозних балансів попиту й пропозиції є моделювання ситуації на продовольчому ринку з урахуванням необхідності забезпечення продовольчої безпеки держави, нарощування фонду споживання рибопродукції населення, збереження експортних можливостей. Згідно з даними Держкомстату України фактичний баланс попиту–пропозиції риби та рибної продукції за 2005 р. становив 676,5 тис. т, тобто збільшився порівняно з 2004 р. на 15,2%.

Розраховані нами очікувані на 2006 р. та прогнозовані на 2011 р. баланси попиту–пропозиції на рибну продукцію з урахуванням тенденцій в рибному господарстві та демографічної ситуації на даний час, свідчать про можливе збільшення надходження продукції на внутрішній ринок відповідно до 769 тис. т та 1108 тис. т за умови збільшення власного виробництва та зменшення частки імпорту (табл. 4).

Враховуючи нинішню ситуацію на вітчизняному ринку риби, постало питання реформування його інфраструктури, створення нової моделі розвитку.

З цією метою була створена “Програма розвитку інфраструктури ринку риби, інших водних живих ресурсів та харчової продукції, що з них виробляється, на 2005–2010 рр.”, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2004 р. № 1755, в якій намічено основні завдання та напрями розвитку інфраструктури ринку риби. Програма побудована на принципах системності, прозорості, гарантування прав власності та рівних умов для конкуренції.

Основними завданнями Програми є: створення єдиної концепції розвитку інфраструктури ринку риби; визначення напрямів здійснення державної політики в рибпромисловій галузі та створення умов для ефективного функціонування ринку риби; створення механізмів фінансування найважливіших проектів з будівництва холодильників для зберігання риби та переробних об’єктів; забезпечення продовольчої безпеки держави шляхом розвитку та підвищення ефективності функціонування підприємств, які здійснюють зберігання та промислову переробку риби, підвищення якості рибної продукції та її доступності для споживачів; створення прозорого механізму функціонування вітчизняної системи контролю якості і безпеки рибної продукції — ESSTO та світових стандартів.

Програмою передбачені основні напрями виконання, а саме: розроблення

щорічних балансів виробничих потужностей рибопереробного комплексу; стимулювання просування вітчизняної рибної продукції на внутрішній та зовнішній ринок; реалізація інноваційних та інвестиційних проектів розвитку інфраструктури ринку риби; будівництво нових та розширення діючих потужностей із зберігання, переробки та реалізації рибної продукції; модернізація існуючих потужностей для виробництва рибної продукції; стабілізація і підвищення ефективності функціонування рибопереробних підприємств; розширення сировинної бази рибної промисловості; удосконалення структури державного регулювання ринку риби.

ВИСНОВКИ

За ситуації, що склалася на цей час на ринку риби України, першочерговим завданням підприємств рибної галузі є нарощування обсягів виробництва вітчизняної рибної продукції, що дасть змогу поступово витіснити імпортовану, яка на сьогодні займає основне місце (близько 60% усієї рибної продукції, що надходить на український ринок).

Політика держави має бути спрямована на сприяння підвищення ефективності функціонування підприємств рибпромислового комплексу та створення на цій основі необхідних умов для зростання обсягів виробництва конкурентоспроможної вітчизняної рибної продукції, підвищення її якості та здешевлення за для забезпечення інтересів як товаровиробників, так і споживачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Рибне господарство України: Статистичний збірник*. — К.: Держ. комітет статистики України, 2006.
2. Закон України “Про Загальнодержавну програму розвитку рибного господарства України на період до 2010 року” № 1516-IV, від 19 лютого 2004 р.
3. *Постанова Кабінету Міністрів України “Програма розвитку інфраструктури ринку риби, інших водних живих ресурсів та харчової продукції, що з них виробляється, на 2005–2010 роки”* № 1755 від 25 грудня 2004 р.
4. *Саблук П.Т.* Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки минулого та погляд у майбутнє. — К., 2001. — Т. III. — С. 374–388.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ НАСЕЛЕНИЯ УКРАИНЫ РЫБОЙ И РЫБНОЙ ПРОДУКЦИЕЙ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ СТАНОВЛЕНИЯ РЫНОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Н.И. Смирнюк, И.В. Буряк, Н.А. Марценюк

Снижение за последние годы объемов производства рыбы и рыбной продукции в Украине существенно повлияло на уровень потребления населения данным видом продукции. Установлено, что на душу населения приходится 6 кг отечественной рыбопродукции. Дефицит

продукции собственного производства покрывается за счет импорта. Учитывая наличие достаточных потенциальных возможностей обеспечения населения Украины высококачественной рыбной продукцией, политика государства должна быть направлена на неуклонное содействие повышению эффективности функционирования предприятий рыбопромышленного комплекса и создания на этой основе необходимых условий для увеличения объемов производства конкурентоспособной отечественной рыбной продукции.

**PROVISION OF UKRAINIAN POPULATION WITH FISH
AND FISH PRODUCTS ON THE CURRENT STAGE
OF FORMATION OF MARKET RELATIONS**

N. Smirnyuk, I. Buryak, N. Martsenyuk

Decline of fish and fish product production amounts in Ukraine within last few years considerably affected the level of consumption of population with these products. It was found that provision with domestic fish products is only 6 kg per capita. The deficiency is covered by import. Taking into account availability of potential of Ukraine in the problem of supplying population with high-quality fish products, the State policy should be directed on assistance to the increase of efficiency of functioning of fishery complex and on the creation of necessary conditions for increasing production amount of competitive domestic fish products.